

Magyarország Alkotmánybírósága

1015 Budapest Donáti u. 35-45.

A Békési Járásbíróság útján

Az írat elektronikus
írásbeli készítmény másolat.

Budapest, 2020. év. 09. hó. 01. napján

OK
aláírás

Tisztelt Alkotmánybíróság!

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK GAZDASÁGI KOLLÉGIUMA 51.	
FŐLAJSTROMSZÁM KEZDŐÍRATON:	
Postán / Gyűjtőládába / Személyesen / E-mailen / Faxon	
Érkezett:	2020 AUG 25.
PÉLDÁNY:	IV:
MELLÉKLET:	KÖZTÜK:
FŐLAJSTROMSZÁM: UTÓÍRATON:	41044/11

[REDACTED] a továbbiakban: Indítványozó), jogi képviselőm, a Karsai Dániel Ügyvédi Iroda (székhely: [REDACTED])
[REDACTED] eljáró ügyvéd: dr. Karsai Dániel András; meghatalmazás I/1. szám alatt csatolva) útján a következő

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Kúria Pfv.V.20.352/2020/12. számú, felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletét (I/2. szám alatt csatolva), valamint az alapulfekvő, a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.703/2019/10/II. számú ítéletét (I/3. szám alatt csatolva), továbbá a Fővárosi Törvényszék 7.G.41.044/2011/447. (I/4. szám alatt csatolva) mint alaptörvény-ellenes bírói döntéseket megsemmisíteni szíveskedjék.

A kérelem anyagi jogi jogalapja Magyarország Alaptörvényének XIII. cikk (1) bekezdése (tulajdonhoz való jog), valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése és (7) bekezdése (tiszteséges eljáráshoz való jog és jogorvoslathoz való jog).

A kérelem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése, valamint az Abtv. 43. § (4) bekezdése, amelyek alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangját, és megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.

Az Indítványozó személyes érintettségét igazolja, hogy a bírósági eljárásban az Indítványozó mint peres fél vett részt.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/ 0 1 5 0 7 - 0 / 2020
Érkezett:	2020 SZEPT 08.
Példány:	1
Melléklet:	11
Kezelőiroda:	<i>elu</i>

A Kúria Pfv.V.20.352/2020/12. számú, felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletét 2020. június 22. napján kézbesítették az Indítványozó jogi képviselőjének, így az Abtv. 30. § (1) bekezdése, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 28. § (2) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz határidőben kerül benyújtásra.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §), ugyanis a kúriai döntés az Indítványozónak több, Alaptörvényben védett jogát is sérti: mégpedig az Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát, jogorvoslathoz való jogát és a tulajdonhoz való jogát. A jelen beadványban támadott ítéletek contra legem, Indítványozó bírósághoz forduláshoz való jogát és de facto jogorvoslathoz való jogát kiüresítő módon alkalmazzák a polgári anyagi jogi és eljárásjogi szabályokat. A bíróságok az összetett kereseti kérelmek közül nem bíráltak el maradéktalanul mindet, a Kúria pedig akként szüntette meg az eljárást, hogy Indítványozó valamennyi perbe vitt jogkérdése legalábbis vizsgálat tárgyát képezte volna az alsóbb fokú bíróságokon.

A Kúria súlyosan megsértette Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát és jogorvoslathoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és (7) bekezdése] valamint az alkotmányos tulajdonhoz való jogát [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése – jogos várományhoz való jog]. Az Indítványozó már ezen a helyen hangsúlyozza, hogy panaszja nem a rendesbíróságok ítélete „helyességének” felülvizsgálatára irányul, hanem annak az alkotmányjogi aspektusnak a kifejtésére, hogy a nyilvánvalóan contra legem jogértelmezés alkotmányosan megengedhető-e, különös tekintettel arra, hogy a Kúria döntése ellen semmilyen jogorvoslat nem áll rendelkezésre, így az ezen a fokon elsőként megállapított és a jogszabályokkal nyilvánvalóan ellentétes értelmezés Indítványozó jogsérelmét nem csak keletkezteti, de konzerválja is. Az Indítványozó ügyében a törvényes bíróhoz való jog megsértésével szubjektíve pártos bírói fórum járt el. A panasz hangsúlyozottan nem ütközik az ún. negyedfokú jogorvoslat tilalmának elvébe, a beadványban foglaltakat semmiképpen nem lehet ekként értelmezni, az egyértelműen ellentétes lenne az Indítványozó előadásával és annak szándékolt tartalmával, mely tehát nem „önmagában” támadja a bírói döntéseket, hanem a fentiekben már jelzett és a továbbiakban részleteiben kifejtendő alkotmányjogi kontextusban. Ennek megfelelően a tényállás ismertetése is csak a releváns részekre szorítkozik.

Az Abtv. 52. § (5) bekezdése értelmében az Indítványozó az adatai zártan kezelését kéri

I. TÉNYEK

1. Indítványozó, illetőleg a tulajdonában álló II. rendű felperesi gazdasági társaság ingatlan vásárlásra és fejlesztésre felvett banki hitelekkel eredő tartozás miatt – jogszerűtlenül – gyakorolt vételi jogból fakadó igényeik érvényesítése érdekében 2009. december 28. napján keresettel éltek a hitelfolyósító intézet, a vételi jogot gyakorló gazdasági társaságok, a területileg illetékes önkormányzat és a per által érintett ingatlanokat befoglaló társasházzal szemben. A kereset eredetileg a vételi jog gyakorlása jogellenességének megállapítását és az ebből fakadó jogkövetkezmények alkalmazását célozta, amely kérelmet a felperesek többször pontosítottak, illetőleg módosítottak az eljárás során – tették ezt külön bírói felhívásra, illetőleg másodfokú hatályon kívül helyező végzés nyomán.

2. Arra figyelemmel, hogy az alapügy tíz évet meghaladó hosszúságban zajlott, illetőleg az egymáshoz képest vagylagos kereseti kérelmek összetettsége okán a továbbiakban csak az alkotmányjogi panaszban sérelmezett alapjogkorlátozások szempontjából releváns tényelemeket rögzíti az Indítványozó, különös tekintettel arra is, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálatát hangsúlyosan nem negyedfokú jogorvoslatként kívánja igénybe venni.

3. Az ügyben érintett ingatlanok a [REDACTED] szám alatt találhatóak, mostani értékükön mintegy 2 milliárd forintra tehető ingatlanvagyonot testesítenek meg, amelyeket a jogszerűtlenül gyakorolt opciós jog és eleve jogellenes opciós szerződések nyomán a hitelező bank szintén jogellenes engedményezése során képbe került gazdasági társaságok mindösszesen nagyjából 300 millió forint összegért szereztek meg. Az érintett ingatlanokat az Indítványozó vásárolta és fejlesztette, abban egy szórakoztató és szolgáltató komplexum kialakítását célozva. Ezek a beruházások – a gazdasági válság és a devizapiac működési zavarai miatt törlesztési késedelembe esett – Indítványozó anyagi teljesítőképessége miatt elakadtak egy külön, az eredeti ingatlanértéket meghaladó összeget képviselő készülségi szinten, azok befejezése esetén az ingatlanok értéke még magasabbra kalkulálható.

4. Az Indítványozó által – az ingatlanok tulajdonjogának visszaszerzése vagy legalább megfelelő kompenzációs összeg bevételezése érdekében – előterjesztett kereseti kérelmei, amelyek az alapügyet indították a következőképpen foglalhatók össze a végleges verzióban: [1] elsődleges és másodlagos kereseti kérelmei (egymáshoz képest vagylagos viszonyban)

ingatlan-nyilvántartásra vonatkozó törlési kérelmekként kerültek benyújtásra, amelyek az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett, egyes alperesi tulajdonjogi jogosultságok, illetőleg széljegyek törlésére irányultak. Elsődleges esetben jogalapként az opciós jog gyakorlásának valamint az opciós ügyletnek a jogellenességét, másodlagos esetben az opciós szerződésekben meghatározott vételár feltűnő értékaránytalanságát jelölte meg [2]. A harmadlagos – szintén eshetőlegesen előterjesztett kereseti kérelmében [3] kérte az értéknövelő beruházásainak megtérítését 250 millió forint értékben, míg negyedleges kérelmében [4] – arra az esetre, ha egyik előző kereseti kérelme sem kerül megítélésre – kártérítés megfizetésére kérte kötelezni a hitelező bankot 500 millió forint értékben.

5. Az elsőfokú eljárás 2009-es megindulásától kezdődően 10 éven át zajlott – egy rövid, jogalap tekintetében hozott ítélet és annak másodfokú hatályon kívül helyezését jelentő időtartamot nem számítva – a kereseti kérelmek vizsgálata; ennek során ingatlanforgalmi és építészmérnök szakértők sora került kirendelésre, nem kevés perköltséget keletkeztetve mindkét fél oldalán. A szakértők fókuszpontjában az ingatlanok valós piaci értékének meghatározása, a jelenlegi készülségi fok értéknövelő minősítése és ingatlanpiaci eladhatósága, értékelése állt. Enélkül a kérdések nélkül értelemszerűen eldönteni sem lehet a másodlagos, harmadlagos és negyedleges kereseti kérelmeket, mert míg az első kérelme Indítványozónak olyan jogkérdésre irányult, amely a bíróság kompetenciájába esett, addig a másodlagos kérelemtől kezdően mindenképp különös szakértelemmel rendelkező személyek bevonása vált indokolttá. Erre az elsőfokú bíróság hosszas és alapos előkészítés nyomán sort is kerített, ítélete alapjául véve a szakértői megállapításokat.

6. Az elsőfokú döntés az ingatlanokat opciós nyilatkozat útján megszerző alperesek számadási kötelezettségét állapította meg Indítványozó és az általa tulajdonolt gazdasági társaság, mint másodrendű felperes irányába. Ezt meghaladóan elutasította a kereseti kérelmeket – eshetőleges kérelmekként nem is volt más lehetősége –, illetőleg a marasztalásra irányuló kereseti kérelem vonatkozásában a pert megszüntette. Az elsőfokú döntést 2019. március 13. napján kelt, és ellene Indítványozó – valamint az alperesek is – fellebbezéssel élt.

7. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a megelőző 10 éves eljárást követően, a több tízezer oldalra rúgó periratot megdöbbenő gyorsasággal áttanulmányozva és „értően megáérvá téve” mindösszesen két hónap alatt döntésre jutott. A másodfokú eljárás alkotmányjogi panasz szempontjából kifejezetten fontos eseménye, hogy a törvény és az ügyelosztási rend szerint

kijelölt tanács helyett minden indok nélkül egy másik tanácshoz került átirányításra a jogvita vizsgálata. A 2019. május 30. napján hiánypótlásra és kérelem pontosításra felhívó végzést (I/5. szám alatt csatolva) jegyző 5. számú tanács helyett, az érdemi ítélet meghozatalára már a 3. számú tanács által került sor. Az ügyelosztási rendből (I/6. szám alatt csatolva) kitűnik, hogy ez a két tanács legfeljebb annyiban van azonos ügyekre szignálva, hogy mindkettő polgári jogi jogvitákat bírál el, de pontosabb lenne onnan megközelíteni, hogy nem büntető ügyekben járnak el. Az Indítványozó ügye tartalma szerint pedig egyértelműen az 5. számú tanács ügyrendjébe illeszthető.

8. A 2019. május 30-i keltű felhívó végzés, az annak való felperesi megfelelés, valamint a 2019. július 15-augusztus 20-ig terjedő ítélkezési szünet időtartamára is figyelemmel, az ismeretlen okból átszignált ügyet eldöntő tanács mindösszesen 2 hónap alatt arra jutott, hogy megérett az ügy a döntéshozatalra, a tanács megismerte és jogerős ítélettel szembeni minőségi elvárásoknak megfelelően meg is ítélte a jogvitát – azt a jogvitát, amelyet első fokon két bíró 10 évig tárgyalt ügy, hogy abban nem voltak indokolatlan szünetelések.

9. A másodfokú döntés több ponton váratlan következtetésekre jutott. Egyrészt megállapította, hogy hiányosak és pontatlanok a keresetek – tette ezt annak ellenére, hogy a korábban (2010-ben közbenső ítélettel) megismételni rendelt elsőfokú eljárásban a bíróság mindenben követte a táblai döntést, és a megismételt elsőfokú eljárásban 2011 decemberében – tehát a Fővárosi Ítéltábla jelen eljárását megelőzően 9 évvel rögzültek a kérelmek, azokat az elsőfokú bíróság teljes mértékben alaposnak találta arra, hogy tárgyalja. Fontos többlet szempont, hogy az elsőfokú eljárás 10 éve alatt egyszer tárgyaló bíró cseréjére került sor, és az újonnan az ügybe belépő bíró, aki az aktát – a másodfokú bírósággal vélelmezetten ellentétesen – alaposan megismerte szintén alkalmasnak találta a kereseti kérelmeket, nem jelezte, hogy azok bármilyen szempontból is pontosításra szorulnának.

10. A másodfokú fórum ugyanakkor nem ekként látta a helyzetet, ám az állítólagos hiányok ellenére is érdemben vizsgálta az ügyet. Ennek során teljesen figyelmen kívül hagyta a szakértői állásfoglalásokat, visszautasította azt a fellebbezés kiegészítést amire valójában ő maga hívta fel az Indítványozót (tagadhatatlan, hogy a másik, törvényes, az ügyszakértően álló tanács tette ezt még megelőzően a jogellenes átszignálást).

11. Ezen kívül a másodfokú bírói tanács eljárása nem csak ellentmondásossága, de minősége okán is felveti az alkotmányossági vizsgálat szükségességét, amikor is Indítványozó jogi képviselőjét a tárgyaláson minősíthetetlen hangnemben „lehordta” a tanácselnök, majd egy tíz éve zajló, roppant összetett ügyben szóban „sarokba szorítva” őt kényszerítette olyan nyilatkozat megtételére a kereseti kérelmek kapcsán, amely nyomán az Indítványozóra nézve hátrányos döntést tudott hozni – megállapítási keresetnek minősítve a marasztalásra irányuló kereseti kérelmeket.

12. A jogerős ítélettel szemben Indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő (I/7. szám alatt csatolva). Ebben részben olyan eljárási kifogást adott elő, amely a per során jutott tudomására, lévén a tulajdonjogot bejegyző határozat még nem vált jogerőssé, így időelőttiségre figyelemmel kérte a megszüntetését az eljárásnak. Másodlagosan hatályon kívül helyezés és új eljárás lefolytatása iránti kérelmet terjesztett elő, rámutatva, hogy maga a jogerős döntés is rögzíti a keresetek pontatlanságát és egymáshoz való viszonyuk tisztázatlanságát. Harmadlagos és negyedleges kérelmében a Kúriát kérte érdemi döntés hozatalára az elsődleges illetőleg a másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában.

13. A Kúria ítéletében a jogerős ítéletet az Indítványozó elsődleges- és másodlagos kereseti kérelmei tekintetében hatályon kívül helyezte és a pert megszüntette. A jogerős ítéletet egyebekben nem érintette. Nem fordított figyelmet Indítványozó azon érvelésére, hogy a két alapulfekvő ítélet rendelkező részéből és indokolásából sem tűnik ki egyértelműen, hogy mely kereseti kérelemnek mi lett a sorsa a bírósági döntésekben – melyek azok, amelyek érdemi vizsgálat tárgyát képezték és így ítélt dolgot eredményeznek, és melyek azok, amelyeket a bíróságok nem vizsgáltak még akkor sem, ha amúgy érthetetlen módon hosszú elemzést szenteltek nekik a döntések indokolásában. Azzal, hogy a Kúria a két kereseti kérelmet saját hatáskörben permegszüntetéssel „kivette a rendszerből”, a másik két kereseti kérelem érdemi vizsgálatának lefolytatását meggátolta, holott arra a kérelmek eshetőségessége miatt sor kellett volna kerülnön.

II.

JOGI ÉRVELÉS

- a bírói döntések alaptörvény-ellenességére nézve -

A. A tisztességes eljáráshoz való jog

Az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlata

A tisztességes eljáráshoz való jogról általában – Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés

14. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata értelmében a tisztességes eljárás (fair trial) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan” vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes”

15. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki. Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért **„[ö]nmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak.** Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {Elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]} **Az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki annak vizsgálatára sem, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e.** A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12], melyet aztán számos későbbi alkotmánybírósági döntés megerősített}.

16. Azaz az Alaptörvény a tisztességes eljáráshoz való jog keretében nem garantálja a „jó döntéshez való jogot”. Így pedig egy pusztán kedvezőtlen, ámde egyébként alapjogsérelmet nem okozó döntést nem semmisíti meg az Alkotmánybíróság, függetlenül attól, hogy az a

tételes jog alapján jogszerű vagy esetlegesen téves volt. Ahhoz tehát, hogy eredménnyel lehessen az alkotmánybírósághoz fordulni, szükséges, hogy a megtámadni kívánt bírósági döntésnek nem pusztán „tévesnek” vagy jogszabálysértőnek kell lennie, hanem magának az Alaptörvénynek valamely szabályát kell sértenie. Azt, hogy például a tisztességes eljáráshoz való jogot mi sérti, teljes egzaktssággal nem lehet definiálni, ugyanakkor az Alkotmánybíróság eljárása számos fogódzkodót kínál. A következőkben ezen gyakorlatot mutatjuk be röviden.

17. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog értelmezésére vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlatot a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat ekként foglalta össze: „egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével, ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Polgári peres eljárásban, így a tisztességes bírósági tárgyalás követelményének része a bírósághoz fordulás joga [...] a tárgyalás igazságosságának biztosítása [...], a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése [...], a törvény által létrehozott bíróság [...], független és pártatlan eljárása [...], illetve a perek észszerű időn belül való befejezése [...]”.

A törvényes bíróhoz való jog

18. A tisztességes eljáráshoz való jog körében több határozatában is kiemelte részjogosítványként az Alkotmánybíróság a törvényes bíróhoz való jogot. A 32/2002. (VII. 4.) AB határozatában összefoglalta a Testület e jog tartalmi elemeit, ezek a következők: „az a szerv minősül bíróságnak, amelyet (1) törvény hoz létre, (2) igazságszolgáltatási tevékenységet végez, amelynek keretében jogszabályokat alkalmaz, (3) eljárását törvény szabályozza, (4) a végrehajtó hatalomtól független, (5) eljárása nem titkos, (6) határozata kötelező érvényű. (ABH 2002, 153, 159–160.)”

19. Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványai közül a törvény által létrehozott bírósághoz (más néven a törvényes bíróhoz) való jog kapcsán az Abh.-ban foglalta össze az általa – a nemzetközi jog alapelveire és gyakorlatára is tekintettel – korábban, például a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatban tett legfontosabb elvi megállapításokat. Az itt rögzítettek szerint „az Alkotmánybíróság a 993/B/2008. AB határozatában megállapította, hogy »a 'törvényes bírótól való elvonás tilalma' [...] – az önkényes ügyelosztási renddel szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek

csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésakor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagos megítélése nyilvánvalóan elvárható«. {Idézi a 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33]}

20. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a [... Bszi.] az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés] {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}." (Abh., Indokolás [75]–[76])

Észszerű időn belül való döntéshez való jog

21. Az Alaptörvény hatálybalépése után lehetőség nyílt arra, hogy az indítványozók az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszaikban az annak alapjául szolgáló bírósági eljárás elhúzódására és emiatt az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való joguk megsértésére hivatkozzanak. Az Alkotmánybíróság azonban ezen alapjogi részjogosítvány sérelmére alapozott panaszokat általában visszautasította. Ennek egyik indoka az volt, hogy az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Abban az esetben tehát, ha a bírósági eljárás elhúzódása nem hatott ki az ügyben hozott bírói döntés érdemére, akkor az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt nem

fogadta be {pl. 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]}. Visszautasítás alapját képezték egyéb okok is, pl. a kifogás, mint jogorvoslat kimerítésének hiánya {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}, vagy a hatáskör hiánya {3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]}.

22. Tehát, az Alkotmánybíróság értelmezésében, **ha a sérelmezett eljárás elhúzódása kihat az ügyben hozott bírói döntés érdemére, úgy meg kell állapítani az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét** – ilyen okból történt bírói döntés alkotmánybírósági megsemmisítésére jelen memorandum megszerkesztéséig nem került sor. Ami nem is véletlen, hiszen önmagában az, hogy egy eljárás túlságosan sokáig tart, a bírói döntés minőségét nem befolyásolja.

Indokolt bírói döntéshez való jog

23. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése követelményként támasztja a tisztességes eljáráshoz való jog a bíróságokkal szemben az indokolási kötelezettséget. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában rámutatott, hogy „[a]z indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik.” Az Alkotmánybíróság azonban „a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, [...]”. Az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy **döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia**. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata.

24. **Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.** Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság

vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” [3357/2017. (XII. 22.) AB határozat]

A bírósághoz fordulás joga, mint a perbe vitt jogkérdések teljes körű elbírálásának követelménye

25. A tisztességes eljárás követelményei közül a törvényes bíróhoz való joggal, illetőleg a törvényes bírótól való elvonás tilalmával kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábbi határozatában kifejtette: „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és az Egyezmény 6. Cikk 1. pontja értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el.” {32/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}

26. A tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos érvényesülése tehát magában foglalja az eljárás azon követelményét, hogy az megindítható legyen egy arra hatáskörrel rendelkező bírói fórum előtt. Ahogy azt az Alkotmánybíróság már az Alkotmány 57. § -ával összefüggésben is kifejtette – amely esetjogot az alaptörvényi megfogalmazás azonossága miatt a mai napig irányadónak tart a fórum –, az eljárásnak ahhoz kell vezetnie, hogy a bíróság a perbe vitt jogokat és köteleességeket az ott írt módon valóban "elbírálja": az összes, az Alkotmányban részletezett követelmény – a bíróság törvény által felállított volta, függetlensége és pártatlansága, az, hogy a tárgyalás igazságosan (a nemzetközi egyezmények szóhasználatával: fair, équitement, in billiger Weise) és nyilvánosan folyjék – ezt a célt szolgálja, csak e követelmények teljesítésével lehet alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, a jogot megállapító döntést hozni.

27. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azt is rögzítette, hogy a bírósághoz való fordulás alapvetőjoga nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A személyek alanyai, alakítói és nem tárgyai, „elszenvedői” a bírósági eljárásnak. Alkotmányban biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és köteleességeiket elbírálja (s ne csak az ezeket tartalmazó beadványról mondjon véleményt), és arra is, hogy lehetőséget kapjanak a bírósági

döntés alapjául szolgáló tényállással és jogi kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozataik megtételére. [59/1993. (XI. 29.) AB határozat].

28. Az alkotmánybíróági gyakorlat szerint a keresetindítási jog – a bírósághoz fordulás jogával összefüggésben - alapjog. A 2218/B/1991. AB határozat megállapította: „a keresetindítási jog a személynek az a joga, hogy a megsértett alanyi jogának orvoslása végett a bírósághoz forduljon” (ABH 1993, 580, 583.). A 467/B/1997. AB határozat pedig rámutatott: „Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alkotmány 57. § (1) bekezdése által deklarált bírósághoz fordulás joga olyan alapvető jog, amely - hasonlóan az egyéb alapvető jogokhoz - szükséges és arányos korlátozás tárgya lehet” (ABH 2001, 907, 908.). Az alapjogi korlátozásra irányadó mérce szerint az Alkotmánybíróság több esetben vizsgálta a keresetindításra előírt határidők alkotmányosságát.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

29. Az Indítványozó **a bírósághoz fordulás alapjogi részjogosítványát gyakorolta** akkor, amikor nem vitatottan egy bonyolultabb kereseti kérelemhalmazzal fordult az arra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Fővárosi Törvényszékhez. Négy kereseti kérelmet adott elő, amelyeket egymáshoz képest vagylagosan kért megítélni. Ennek értelmében a bíróság az arra vonatkozó régi Polgári perrendtartás alkalmazásával a kérelmeket nem egymás mellett, hanem egymást követően kezdte el megvizsgálni, hiszen az eshetőleges kereseti kérelmek sajátja, hogy amennyiben a megelőző kérelmet megvizsgálja és megítéli a bíróság, úgy a többivel foglalkozni nemcsak, hogy nem kell, de nem is szabad.

30. Az elsőfokú fórum 10 éves időtartam alatt arra a következtetésre jutott, hogy az opciós jogot gyakorló alperesek több száz millió forint összegben számadási kötelezettséggel tartoznak az Indítványozó és a tulajdonában álló gazdasági társaság, mint másodrendű felperes felé. Ez a döntés tehát a felperes Indítványozó másodlagos kereseti kérelmének tulajdonképpen helyt adott, a többi, ezt követő kérelem vonatkozásában pedig az eljárási szabályokkal némiképp ellentétesen ugyan, de rendelkezett az elutasításról, illetőleg megszüntetésről.

31. Indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság ugyanakkor teljesen más irányt szabott az ügynek és annak megállapításával, illetőleg éppen annak ellenére, hogy nem kellően pontos és egyértelmű a keresetek tartalma és egymáshoz való viszonya, az Indítványozó

számára előnyös elsőfokú ítéleti rendelkezést mellőzte, a többi kérelmet pedig érdemben nem vizsgálta és ítélte meg. Mindezt tette alig két hónap alatt, amely idő alatt jószerivel a feleket sem lehet megjegyezni a nagyszámú alperesre tekintettel, de az egyes kérelmek kapcsán az egyes alperesi érintettséget bizonyosan nem lehetett feltárni. A Kúria pedig ezt a jogerős ítéletet tartotta fenn olyan módon a hatályban, hogy az első két kérelem vonatkozásában hatályon kívül helyezte és pert megszüntette, a fennmaradó részt pedig kvázi érinthetetlenül bebetonozta annak minden ellentmondásossága ellenére.

32. Előbbi leírásból is kitűnik: nem túlzás feltenni a kérdés, hogy most mi is történt az Indítványozó perbe vitt jogaival és felvetett jogvita helyzetével? Melyik kereseti kérelem melyik fokon „bukott el” formálisan vagy nyert érdemi vizsgálatot és került elutasításra ezt követően? Amennyiben a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy nem kellően pontosak a keresetek és azok egymáshoz való viszonyai, miként tudott érdemben vizsgálni, figyelmen kívül hagyva 10 év előkészítő munkálatait, szakértői bizonyításokat és tudott érdemi döntést hozni. Amennyiben hiányt vélte felfedezni, úgy vagy saját eljárásában kellett volna pótolnia, vagy akár ismételten hatályon kívül helyezni és új eljárás lefolytatására felhívni az elsőfokú bíróságot. Erre nem került sor, a kereseti kérelmek érdemi vizsgálatát annak vagylagosága miatt nem lehetett a teljes terjedelemben megejteni az elsőfokú eljárásban, a másodfok pedig ezt a hiányt nem pótolta, holott a régi polgári perrendi szabályok szerint erre sor kellett volna kerüljön. A Kúria döntése pedig már csak hab a tortán: hatályon kívül helyezés és permegszüntetés a felülvizsgálni kért ítéleti részek vonatkozásában és hatályban fenntartása egy olyan másodfokú ítéletnek, amely ezen részek nélkül tulajdonképpen nem is mond semmit, nem végrehajtható. Ez nem csak Indítványozó perbe vitt jogainak elbírálását, vagyis a bírósághoz fordulás jogát sérti, de a jogbiztonság szempontjából is fokozottan kívánnivalót hagy maga után.

33. Szorosan kapcsolódik ehhez az **indokolt döntéshez való joga** Indítványozónak, hiszen nem hogy laikus, de egy jogban járatos személy sem tudja jelen pillanatban eldönteni, hogy melyik ítéleti rendelkezést kellene végrehajtani, melyik eredményez res iudicatat és melyik az, amely időelőttiség okán még peresíthető lesz a későbbiekben.

34. Az indokoláshoz való jog nem csak mennyiségi, de minőségi kérdés is – sőt, mondhatjuk, hogy inkább utóbbi. Az ítéletek vaskosak, ez biztos, de hogy azok indokolásából

nem egyértelmű, hogy melyik kereseti kérelem milyen jogalapon miként került vizsgálat alá és nyert megítélést, eleve nem felelhet meg az indokolt bírói döntéshez való jognak.

35. Az érdemben és minőségileg indokolt bírói döntés pedig alapja a **jogorvoslathoz való jog** gyakorlásának. Hiszen milyen jogi értelemben vett megtámadási lehetőséget nyújt Indítványozónak az a másodfokú döntés, amely tömören annyira jut: nem értem a kereseti kérelmeket, azok egymáshoz való viszonyát sem, de azért mellőzöm a döntés Indítványozóra kedvező részét, biztos, ami biztos. Ezt követően nem csoda, ha már maga Indítványozó is inkább a per megszüntetését kívánta elérni a felülvizsgálati eljárásban.

36. A jogorvoslathoz való jog további sérelmére vezet, hogy a nem vizsgált kereseti kérelmek alól kirántani a talajt egy kúriai döntéssel azt is eredményezi, hogy azok esetlegesen nem kedvező elbírálása esetén a jogorvoslat jogával éljen Indítványozó. Erre nem kerülhetett sor, hiszen a harmadlagos és negyedleges kérelmek érdemi vizsgálata eleve ellehetetlenül az elsőfokú döntés korábbi kereseti kérelmet megítélő tartalma miatt, a jogerős ítélet és a kúriai döntés pedig mintha nem is látta volna már át a többszörös, vagylagos kereseti kérelmek rendszerét – egy húzással elvont minden további, eljárásjogilag egyebekben biztosított lehetőséget a meg nem ítélt kérelmek minimális vizsgálatára.

37. Az eljárás során **törvényes és a pártatlan bíróság követelménye** is sérült, amikor az ügyelosztási rend szerint kijelölt bírói tanácstól minden indokolás nélkül átkerült az ügy egy arra az elosztási rend szerint nem is jogosított tanács elé. Erre nézve az alkotmánybírósági gyakorlat egyértelmű: a törvényesség nem a szó szoros értelmében jelenti a kizárólag törvényi elrendelést, hanem azt követeli meg, hogy előre látható, önkényességet kizáró módon legyen nyilvános és világos mindenki számára, ügyét miért az adott bírói tanács ítéli meg. Itt pedig éppen ezzel ellentétesen történt az eljárás.

38. A pártatlan bírósághoz való jog kapcsán a szubjektív pártatlanság sérelme merül fel: a másodfokú eljárásban a tanácselnök magatartása, az Indítványozó jogi képviselőjének kvázi sarokba szorítása és tőle szóbeli formában a kereseti kérelmek azonnali tisztázásának elvárása bizony olyan látszatot kelt, mintha nem lenne elfogulatlan az ügy megítélése. A táblai tanács két hónap alatt nyilvánvalóan nem tudta feldolgozni a tízezres oldalszámú ügyiratokat – ezt talán nem is várta tőlük senki. Ám ennek elmaradásából fakadó frusztráció kiélése a jogi képviselőn, majd Indítványozó terhére értékelése a saját hiányosságainak egyértelműen szembe

megy a bírói pártatlanság követelményével. Az egyetlen dolog, amit Indítványozó, de feltehetőleg a másik peres felek is vártak a másodfokú bíróságtól az az ügy szakszerű, érdemi és alapos megítélése – ebből egyre sem került sor, talán azért, mert nem az ilyen ügyekre szakosodott tanács járt el, vagy pedig a nyilvánvaló pártosság okán az alepres bankok és gazdasági társaságok irányába.

39. Az **eljárás elhúzódásának** kihatása az ügy érdemére vitán felül megállapítható – ingatlanok értékének változása, hasznosításuk ellehetetlenülése, mind olyan anyagi konzekvenciák, amelyeket az Indítványozónak, mint jelen állás szerint pervesztes félnek viselnie kell. Ugyanakkor arra is rámutat az Indítványozó, hogy míg az elsőfokú eljárás 10 éve enyhén szólva túlzónak tűnik, a másodfokú eljárás rapid jellege talán még nagyobb sérelmet eredményezett. Indítványozó álláspontja szerint az eljárás észszerű időtartama nem csak egy maximális hosszt, de egy minimálisat is kell jelentsen, ami arra elegendő, hogy az eljáró fórum egyáltalán az ügy tényeinek birtokába kerüljön. Ennyi idő alatt ez fogalmilag kizárt volt – két hónap akkor sem elég, ha csak ezzel az ügygel foglalkozik a tanács, ami nyilván nonszensz.

40. Összességében tehát a bírósági eljárások során sérült Indítványozó bírósághoz forduláshoz való joga, törvényes bíróhoz való joga, pártatlan bíróhoz való joga, indokolt bírói döntéshez való joga és jogorvoslathoz való joga, ez pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére vezet, a bírói döntések alaptörvény-ellenességét megalapozva.

B. A tulajdonhoz való jog – Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés

Az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlata

41. Az Alkotmánybíróság a 3091/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [17] bekezdésében erősítette meg azon következetes gyakorlatát, amely szerint „a tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi.”

42. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában azokra a vagyoni értékű jogokra terjesztette ki az alkotmányos tulajdonvédelmet, amelyek funkciójukat illetően „tulajdonszerűek”. A 3052/2016. (III.22.) AB határozat pedig kimondta, hogy az Alaptörvény XIII. cikke az állammal szemben fogalmaz meg olyan közjogi igényt, mely alapján – néhány, Alaptörvényben biztosított

kivételtől eltekintve – köteles tartózkodni az alapjog alanyának tulajdonosi pozíciójába történő behatolástól. Továbbá a tulajdonhoz való jogot alaptörvényi rendelkezés elsősorban a már megszerzett tulajdont védi az elvonástól és korlátozástól, ahogyan ezt az Alkotmánybíróság több határozatában is [3115/2013. (VI.4.) AB határozat, 3024/2015. (II.9.) AB határozat, 3194/2014. (VII.15.) AB határozat] kifejtette. Kiemelendő, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem köre lényegesen szűkebb és konkrétabb a polgári jogi tulajdonvédelemnél. Az Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában a korábbi Alkotmány 13. §-ával kapcsolatban a következőket állapította meg: az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével.

A fenti elvek alkalmazása

43. Indítványozó tisztában van vele, hogy nem lehet számszerűsíteni az alkotmányos tulajdonhoz való jogot. Ugyanakkor rögzíteni kell, hogy a per tárgya egy immáron 2 milliárd forintot érő ingatlan vagyontömeg 300 millió forintos áron történő, jogellenes megszerzése volt. Ez Indítványozó álláspontja szerint egyértelműen érinti az alkotmányos tulajdon körét, hiszen a rendelkezése alatt álló épületek és az ehhez kapcsolódó vállalkozáshoz való joga ellehetetlenült, amely jogellenessége okán keresett peres úton elégtételt, de nem nyert.

44. A tulajdonhoz való jog elvonása történhet alkotmányos módon, de amennyiben annak jogellenessége felmerül, úgy azt egy alaptörvény-konform bírósági eljárásban kell megítélni észszerű időn belül a kellő szakmaiság megtartásával. Mivel erre a fentiek szerint nem került sor, így Indítványozó tulajdonhoz való jogát sérti, hogy nem az Alaptörvény elvárásai szerinti, kompenzációt legalábbis lehetőségként felkínáló törvényes eljárásban került megítélésre a jogsérelem.

Kelt: Budapest, 2020. augusztus 24.

Tisztelettel:

Az Indítványozó képviselőjében

dr. Karsai Dániel

dr. Karsai Dániel András

ügyvéd

